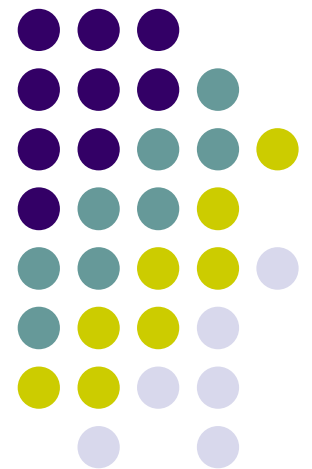

ОСНОВНЕ НАПОМЕНЕ О АУТОРСКОМ ПРАВУ

Mr Владимир Марић, помоћник директора за Сектор за ауторско и сродна права и међународну сарадњу, Завод за интелектуалну својину Србије

АУТОРСКО ДЕЛО

- Ауторско дело је оригинална духовна творевина аутора, изражена у одређеној форми, без обзира на његову уметничку, научну или другу вредност, његову намену, величину, садржину и начин испољавања, као и допуштеност јавног саопштавања његове садржине (члан 2. Закона о ауторском и сродним правима).
- 1) писана дела (књиге, брошуре, чланци, преводи, рачунарски програми у било којем облику њиховог изражавања, укључујући и припремни материјал за њихову израду и др.);
  - 2) говорна дела (предавања, говори, беседе и др.);
  - 3) драмска, драмско-музичка, кореографска и пантомимска дела, као и дела која потичу из фолклора;
  - 4) музичка дела, са речима или без речи;
  - 5) филмска дела (кинематографска и телевизијска дела);
  - 6) дела ликовне уметности (слике, цртежи, скице, графике, скулптуре и др.);
  - 7) дела архитектуре, примењене уметности и индустријског обликовања;
  - 8) картографска дела (географске и топографске карте);
  - 9) планови, скице, макете и фотографије;
  - 10) позоришна режија.

АУТОРСКО ДЕЛО

- Под условом да испуњавају услов оригиналности и да су изражени у одређеној форми, ауторским делом сматрају се:
- незавршено ауторско дело и наслов ауторског дела;
- прераде ауторских дела (музичке обраде, аранжмани, адаптације);
- збирке, узимајући у обзир избор и распоред њихових саставних делова (енциклопедија, зборник, антологија, изабрана дела, музичка збирка, збирка фотографија, графичка мапа и тако даље).

НАСТАНАК АУТОРСКОГ ПРАВА И СУБЈЕКТ АУТОРСКОГ ПРАВА

- Аутор ужива морална и имовинска права у погледу свог ауторског дела од тренутка настанка ауторског дела.
- Аутор је физичко лице које је дело створило.
- Поред аутора носилац ауторског права може бити и лице које није аутор, а које је у складу са овим законом стекло ауторско право.
- Коаутор је физичко лице које је заједничким стваралачким радом са другим лицем створило дело.

МОРАЛНА АУТОРСКА ПРАВА

- Морална права штите личност аутора, његов стваралачки дигнитет:
  - 1) Овлашћење на признање ауторства (право патернитета);
  - 2) овлашћење на назначење имена;
  - 3) овлашћење на објављивање дела;
  - 4) овлашћење на заштиту интегритета дела;
  - 5) право на супротстављање недостојном искоришћавању дела.

ИМОВИНСКА АУТОРСКА ПРАВА

- Право на економско искоришћавање дела и право на накнаду за свако искоришћавање ауторског дела од стране другог лица;
- Економско искоришћавање дела и искоришћавање дела у приватне сврхе.
- Садржину ових овлашћења чине поједине радње искоришћавања дела (умножавање дела, стављање примерака дела у промет, извођење дела, представљање дела, емитовање дела, јавно саоптавање дела и тако даље).
- Списак имовинскоправних овлашћења која припадају аутору је коначан и обавезујући.

ПРАВО СТАВЉАЊА ПРИМЕРАКА ДЕЛА У ПРОМЕТ

- Аутор има искључиво право да другоме забрани или дозволи стављање у промет примерака свог дела.
- Стављање примерака дела у промет обухвата и:
  - 1) нуђење примерака дела ради стављања у промет;
  - 2) складиштење примерака дела ради стављања у промет;
  - 3) увоз примерака дела.
- Право аутора на стављање примерака дела у промет не делује према оном власнику примерка дела који је тај примерак легално прибавио у Републици Србији од аутора или од ауторовог правног следбеника (исцрпљење права). Власник може слободно отуђити примерак дела који је легално прибавио од аутора или ауторовог правног следбеника.

СТРАНА ЛИЦА НА КОЈА СЕ ЗАКОН ПРИМЕЊУЈЕ

- Ауторско дело страног аутора заштићено је у Републици Србији под условом:
  - 1) да је аутор лице које има ауторска права на основу међународног уговора који је ратификовала Република Србија;
  - 2) да постоји узајамност између Републике Србије и земље којој аутор припада.
- Постојање узајамности из става 1. тачка 2. овог члана доказује лице које се на узајамност позива.

НАЧЕЛО НАЦИОНАЛНОГ ТРЕТМАНА У БЕРНСКОЈ КОНВЕНЦИЈИ

- У погледу дела за која су заштићени овом конвенцијом, у земљама Уније, осим земље порекла дела, аутори уживају права која закони ових земаља сада признају или ће доцније признати својим држављанима, као и права специјално призната овом конвенцијом.
- Уживање у вршењу ових права не подлеже никаквој формалности; оно је независно од постојања заштите у земљи порекла дела. Према томе, ван одредаба ове конвенције обим заштите и правна средства загарантована аутору ради заштите његових права искључиво се одређују законодавством земље у којој се тражи заштита.

ПРАВО АУТОРА НА ПОСЕБНУ НАКНАДУ

- Аутори дела за која се, с обзиром на њихову природу, може очекивати да ће бити умножавана за личне некомерцијалне потребе на носаче звука, слике и текста (књижевна, музичка, филмска и др.) имају право на посебну накнаду од увоза, односно продаје техничких уређаја и празних носача звука, слике и текста за које се оправдано може претпоставити да ће бити коришћени за такво умножавање;
- У случају умножавања ауторских дела фотокопирањем или сличном техником, поред права на накнаду из става 1. овог члана аутор има право и на накнаду од правног или физичког лица које пружа услуге фотокопирања уз накнаду.
- Аутори могу остварити своје право на накнаду из ст. 1. и 5. овог члана само преко организације за колективно остваривање ауторског и сродних права.

ПОВРЕДА АУТОРСКОГ ПРАВА

- Повреду ауторског или сродног права представља неовлашћено вршење било које радње која је обухваћена искључивим правима носиоца ауторског или сродног права, неплаћање накнаде прописане овим законом или уговором, као и неизвршавање других обавеза према носиоцу ауторског или сродног права, прописаних овим законом.

Ту спадају и:

- 1) искоришћавање било ког предмета заштите уз употребу неовлашћено умножених примерака тог предмета заштите, односно на основу неовлашћене емисије;
  - 2) производња, увоз, стављање у промет, продаја, давање у закуп, рекламирање у циљу продаје или давања у закуп или држање у комерцијалне сврхе уређаја који су превасходно конструисани, произведени или прилагођени да омогуће или олакшају заобилажење било које технолошке мере, и који немају другу значајнију сврху осим наведене.
- Израз "технолошке мере" у смислу става 1. овог члана, означава сваку технологију, уређај или део који је конструисан да током своје наменске употребе онемогући или ограничи радње у вези са ауторским делом или другим предметом заштите, за које носилац ауторског или сродног права није дао сагласност.

ЗАКОН О ОПТИЧКИМ ДИСКОВИМА

- У овом тренутку, у нашој земљи оптички дискови су најчешће коришћен медиј за нелегално умножавање ауторских дела и предмета сродних права, а степен физичке пиратерије један је од највиших у Европи.
- У јуну 2011. године донет је Закон о оптичким дисковима којим се успоставља државна контрола над производњом и прометом оптичких дискова и њихових производних делова.
- Основни циљ доношења овог закона јесте да се борба против кршења права интелектуалне својине, у првом реду ауторског и сродних права, учини ефикаснијом и да се степен физичке пиратерије у Србији смањи.

ТЕХНИЧКИ ПОЈМОВИ

- *Оптички диск* је телесни носач на који се електронским путем складиште подаци у дигиталном облику (CD, DVD, Blue Ray и тако даље);
- *Стампер* је “основни” примерак оптичког диска на основу којег се касније врши умножавање његових идентичних реплика
- *Произвођачки кодови* служе да заинтересованом лицу пруже информације о томе где је фабрика у којој се налази ласер бин рекордер и где је фабрика у којој се налазе *калупи* у којима је оптички диск умножен.

ПРОИЗВОЂАЧКИ КОДОВИ

- У процесу производње оптичких дискова, на сваки поједини оптички диск утискују се две врсте произвођачких кодова:
- 1) LBR SID код који означава *ласер бин рекордер* у којем је произведен *стампер*, и
- 2) Маулд SID код који означава *калуп* на којем је оптички диск умножен.

LBR SID код IFPI L041	Маулд SID код IFPI 2U3Q

УСЛОВИ ЗА ПРОИЗВОДЊУ ОПТИЧКИХ ДИСКОВА

- Производњу оптичких дискова у Србији може да обавља само оно правно лице или предузетник који поседује произвођачки код и лиценцу добијену од стране Завода за интелектуалну својину;
- Произвођачки код додељује се у року од 30 дана од дана од дана подношења захтева.

ЛИЦЕНЦА ЗА ПРОИЗВОДЊУ ОПТИЧКИХ ДИСКОВА

- Издаје Завод решењем лицу које:
  - 1) је регистровано за обављање делатности за коју се лиценца тражи;
  - 2) поседује одговарајући произвођачки код;
  - 3) поседује просторије у којима ће се обављати производња оптичких дискова и/или производних делова (*стампер*);
  - 4) у периоду од пет година пре подношења захтева, није било правноснажно осуђено за привредни преступ, односно да његов директор или друго одговорно лице, у периоду од пет година пре подношења захтева за издавање лиценце, није било правноснажно осуђено за кривично дело којим се повређује право интелектуалне својине које га чини недостојним вршења делатности производње оптичких дискова и производних делова (*стампер*), да се против наведених лица не води поступак за било које од ових дела и да није на снази мера којом им је забрањено обављање делатности за коју се тражи лиценца.

ЗАБРАНА ПРОМЕТА НЕОБЕЛЕЖЕНИХ ПРОИЗВОДА

- Забрањено је стављање у промет оптичких дискова и/или производних делова (стампер) са снимљеним садржајем који нису обележени одговарајућим произвођачким кодом.
- Забрањено је стављање у промет оптичких дискова и/или производних делова на којима је произвођачки код уништен или нејасан.

УВОЗ И ИЗВОЗ ОПТИЧКИХ ДИСКОВА, ПРОИЗВОДНИХ ДЕЛОВА (СТАМПЕР) И ПРОИЗВОДНЕ ОПРЕМЕ

- Увоз, односно извоз оптичких дискова, производних делова (стампер) и производне опреме, може да врши лице које је регистровано у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката.
- Физичко лице може слободно да врши увоз, односно извоз оптичких дискова за сопствене, некомерцијалне потребе, под условом да се оптички дискови налазе у личном пртљагу путника или да су послати у малој пошиљци.

САРАДЊА НАДЛЕЖНОГ ЦАРИНСКОГ ОРГАНА И ТРЖИШНЕ ИНСПЕКЦИЈЕ

- Надлежни царински орган дужан је да првог радног дана у месецу достави тржишној инспекцији податке о лицима која су извршила увоз из члана 18. овог закона и податке о увозу извршеном у току претходног месеца.
- Тржишна инспекција мора да изврши надзор над прометом увезене робе из члана 18. овог закона најкасније у року од 60 дана од дана пријема података из става 1. овог члана.
- Оптички дискови са снимљеним садржајем и производни делови (стампер) који се извозе морају да буду обележени произвођачким кодом о чему се прилаже доказ.
- Надлежан царински орган врши контролу испуњености услова из става 3. овог члана.

ПРАВА И ДУЖНОСТИ ТРЖИШНЕ ИНСПЕКЦИЈЕ

- Прегледа лиценциране просторије и изврши контролу делатности која се у њима обавља;
- Прегледа издату лиценцу;
- Прегледа оптичке дискове, производне делове (стампер), производну опрему и сировине за производњу оптичких дискова и изврши њихов попис;
- Прегледа евиденције, пословне књиге, уговоре и друге исправе, као и доказе о праву репродуковања, односно снимања материјала заштићеног ауторским или сродним правом на оптичким дисковима или производним деловима (стампер).

ПРАВА И ДУЖНОСТИ ТРЖИШНЕ ИНСПЕКЦИЈЕ

- проверава и утврђује да ли су производни делови (стампер), односно калупи, укључујући и резервне производне делове (стампер) и калупе и производна опрема прилагођени за стављање произвођачких кодова садржаних у лиценци;
- проверава и утврђује да ли су оптички дискови и производни делови (стампер) обележени одговарајућим произвођачким кодом;
- проверава да ли се воде евиденције прописане овим законом;
- привремено задржи, до одлуке суда, оптичке дискове, производне делове (стампер), сировину или опрему за производњу, односно умножавање оптичких дискова, ако изрази сумњу да је учињена повреда овог закона која је прописана као прекршај или повреда другог закона која је прописана као привредни преступ или кривично дело повреде права интелектуалне својине и да о томе обавесте носиоца права интелектуалне својине, односно организацију;

ПРАВА И ДУЖНОСТИ ТРЖИШНЕ ИНСПЕКЦИЈЕ

- узима одређени број узорака оптичких дискова, односно производних делова (стампер) потребних за доказивање у поступку пред надлежним судом;
- решењем наређује уништавање одузетих оптичких дискова, односно производних делова (стампер) када и поред предузетих активности за проналажење власника, њихов власник, односно држалац остане непознат;
- узима узорке оптичких дискова ради провере и слања података међународним организацијама за заштиту права интелектуалне својине.

ХВАЛА

Владимир Марић, vmaric@zis.gov.rs